

Pražská vysoká škola
**PSYCHOSOCIÁLNÍCH
STUDIÍ**

PRAŽSKÁ PSYCHOTERAPEUTICKÁ FAKULTA

Závěrečná práce 3. ročníku

TŘI PODOBY HAGIOTERAPIE

Praha 2017

Magdalena Javorská

Poděkování

Děkuji MUDr. et Mgr. Prokopu Remešovi za mnoho hodin trpělivosti, pravdivé snaze pomoci a lidské otevřenosti během všech terapeutických skupin, kterých jsem se zúčastnila. Stejně tak za nesobeckou touhu rozdělit se o vědomosti a zkušenosti prostřednictvím přednášek a seminářů. V neposlední řadě i s mentálním porodem této mé závěrečné práce :o).

OBSAH

I. ÚVOD.....	4
II. DEFINOVÁNÍ HAGIOTERAPIE	5
III. TŘI PODOBY HAGIOTERAPIE	8
A/ „OSTRÁ SKUPINA“	8
B/ „VÝCVIKOVÁ SKUPINA“	13
C/ „PLAVBA“	15
IV/ „ZOBRAZENÍ ZMĚNY V MÉM OSOBNÍM ŽIVOTĚ NA PROJEKČNÍM PLÁTNĚ BIBLICKÉHO PŘÍBĚHU“.....	18
A/ PODZIM 2010	20
B/ JARO 2012	22
C/ JARO 2013	23
D/ PODZIM 2015	25
V.ZÁVĚR.....	26
POUŽITÉ ZDROJE:	27

I. ÚVOD

V roce 2008 jsem začala studovat na **Pražské psychoterapeutické fakultě** v programu celoživotního vzdělávání. Jedním z témat prezentovaných na přednáškách byla hagioterapie. Zvolila jsem si ji i jako celovíkendový seminář. Kromě této „ochutnávky“ zařazené do studia jsem v následujících letech mohla prožít i další podoby tohoto směru. Měla jsem možnost se setkat s velkým množstvím lidí, s jejich názory, prožitky a emocemi. A také poznat svoje reakce při skupinových setkáních. V této práci chci proto shrnout své zkušenosti s více podobami hagioterapie a uvést svůj posun ve vnímání konkrétního příběhu během několika let tak, jak jsem schopná jej vnímat a zachytit.

II. DEFINOVÁNÍ HAGIOTERAPIE

V celé této práci se vztahuji k metodě hagioterapie v té podobě a obsahu, jak je definována, praktikována a rozvíjena v Psychiatrické nemocnici Bohnice MUDr. et Mgr. Prokopem Remešem, který je jejím zakladatelem. Zde je využívána pro práci s klienty s látkovými závislostmi a gamblerstvím.

Hagioterapie je typ skupinové existenciální psychoterapie, která se soustředí na tematizování hlubokých obsahů lidského nevědomí. Proměna člověka je iniciována konfrontací s otázkami smyslu života, smrti, životních hodnot, vztahů. Formující je také výzva zaujmout stanovisko v oblastech dobra a zla, viny, odpuštění a trestu.

Vstupní hypotézou hagioterapie je vrozená náboženská víra člověka, což je mocná síla lidského duševna. Nejde však o zakotvení ve víře v existenci Boha, nýbrž o tematizaci existenciál spojených s transcendentem. Pro práci v hagioterapeutické skupině není tedy určující fakt, zda se účastník cítí být věřícím či ne.

„Základní **terapeutické motto** hagioterapie zní: Nemůžeme-li změnit destruktivní vzorce ovládající psychiku člověka, změníme prostředí, v němž tyto destruktivní vzorce působí; tak aby destruktivní vzorce ztratily nad člověkem svoji zotročující moc. V průběhu terapeutického setkání proto hagioterapie zaměřuje své úsilí na dva vzájemně se podporující procesy a) Na proces uvědomování si přítomnosti destruktivních vzorů prožívání, myšlení a chování v psychice člověka a na jejich přijetí jako něčeho, co je člověku vlastní, protože se to nalézá v jeho psychice, i když se s tím bytostně neztotožňuje...b) Paralelně s vědomým pojmenováním destruktivních intrapsychických vzorců zaměřuje se hagioterapie na proces celkové proměny vnitřního i vnějšího pole člověka tak, aby destruktivní algoritmy ztratily nad jedincem svoji zotročující nadvládu. K této proměně dochází zejména tematizací základních existenciálních daností lidského života (smrt, smysl, osamělost, vina a zodpovědnost, náboženská víra, naděje atd.). Konfrontace s těmito tématy může vést k proměně vnitřního i vnějšího života člověka, k posílení jeho autentického já, k přehodnocování jeho základních životních priorit a v konečné instanci i k probuzení touhy po životě

zde-a-nyní v radostné vděčnosti za dar života, který je člověku aktuálně dán.“ (MUDr. Remeš, Bohnice 2015)

Hlavním **nástrojem** tohoto psychotherapeutického přístupu je Bible. Během sezení se pracuje s biblickými příběhy, které se stávají zrcadlem pro jedinečnou životní zkušenost každého přítomného. „Příběhy Bible a příběhy člověka se vzájemně interpretují a pomáhají burcovat nejvlastnější já člověka pro život a proti destrukci, a to jeho vlastní cestou.“ (www.hagioterapie.cz)

Pracovní **základnou** hagioterapie jsou postupy několika existujících psychotherapeutických přístupů, z nichž nejvýraznější jsou hlubinně-analytický a existenciálně analytický výklad. Hlubinně-analytický přístup k Bibli poprvé rozvinul německý psycholog a teolog Eugen Drewermann. „Ten vychází z předpokladu, že do příběhů, které obsahuje Písmo, autoři promítli archetypální obrazy svého nitra, které mohou rezonovat s obrazy a symboly uloženými v duši čtenáře, a mohou mu pomoci v sebepoznání. Není zde podstatné, zda se příběh skutečně odehrál, podstatné je to, že má příběh uzdravující význam. Stejně tak jako je tomu u výkladu snů, interpretace příběhu se zaměřuje na dvě roviny: metaforu životní situace, ve které se jedinec nachází, a jeho intrapsychický stav. Druhým přístupem, ze kterého hagioterapie vychází, je přístup existenciálně-analytický, který vypovídá o tom, co pro nás „má být“. Lidské svědomí zde vystupuje jako indikátor smyslu, jak je tomu v logoterapii. V. E. Frankl přímo o svědomí hovoří jako o orgánu smyslu. A tak i hagioterapie k životním situacím člověka přistupuje, jako k výzvám pro lidské svědomí, které funguje jeho indikátor smyslu, jehož prožitek má ozdravný potenciál.“ (Racková, 2016)

Cíl práce s hagioterapeutickou skupinou lze rozlišit na okamžitý a dlouhodobý. „Bezprostředním cílem hagioterapie je nové porozumění vlastním životním příběhům, které člověku pomáhá k jejich pozitivní proměně. Hagioterapie akcentuje otázky po obrazech transcendentna v duši člověka, dotýká se základních existenciálních otázek, rozbíjí idealizovaný sebeobraz a zároveň chce podporovat právě často odmítané Já. Víra ve schopnost „číst nově“, pozitivněji své životy a jinak a hlouběji jim porozumět vychází z předpokladu, že Bible není pouhou „fotografií“ světa informující nás o tom, jaký svět je, ale spíše zrcadlem nastaveným naší duši, které nám pomáhá lépe porozumět

sobě a tím měnit sebe i svět. Vzdáleným cílem hagioterapie je dosažení nových a konstruktivních vzorců chování, prožívání a vztahování se ke světu. V konečné perspektivě jde o impuls k posunu ze stavu existence žité „až někdy v budoucnosti“ a nesené emocí dlouhodobě nespokojené touhy po tom, co člověk dosud nemá (životní modus mít, „homo oeconomicus“), do stavu existence „zde-a-nyní“ naplněného radostí a vděčností z toho, co člověk aktuálně zažívá (životní modus být, „homo religiosus“). Tato proměna životní orientace bývá v různých spiritualitách světa označováno termínem obrácení, probuzení, znovuzrození, osvícení atd...“ (MUDr. Remeš, Bohnice 2016)

„Jedním z nejvíce léčivých efektů hagioterapie je navrácení odpovědnosti za vlastní život v minulosti, přítomnosti i do budoucnosti do rukou klientů. Jakmile klienti pocítí, že je v jejich moci měnit svůj osud, částečně odčinit staré vztahové křivdy a navrátit se k normálnímu životu, získávají motivaci k abstinenci. K tomu je ovšem rovněž zapotřebí rozpoznání individuálního i obecného dobra a zla, tedy nalezení smyslu v dobru a pochopení škodlivosti zla. Teprve po získání této orientace se mohou klienti rozhodnout, zda zaměří svou vůli k realizaci cesty vedoucí ze závislosti.“ (Krték 2013)

III. TŘI PODOBY HAGIOTERAPIE

A/ „Ostrá skupina“

První osobní zkušenost s terapeutickou podobou hagioterapie jsem měla při skupinách probíhajících v Psychiatrické nemocnici Bohnice. Jednalo se o program pro hospitalizované závislé pacienty. Většina skupin, kterých jsem se zúčastnila, byla pro muže se závislostmi na návykových látkách a hracích automatech, v menším počtu to byly skupiny pro ženy se stejnou diagnózou. Absolvovala jsem více než padesát skupin, převážně v letech 2010-2013.

Skupiny měly fluidně proměnlivé složení. Většina přítomných se zúčastnila předchozí skupiny, menšinu tvořili noví pacienti, případně pacienti již v ambulantní léčbě nebo studenti či praktikanti jako hosté. Počet účastníků byl od pěti do dvanácti osob. Složení skupin bylo heterogenní v parametrech věku účastníků, jejich vzdělání, profese, rodinného a sociálního zázemí. Hospitalizovaní klienti byli na skupinách z konkrétních nemocničních pavilonů, buď ženy, nebo muži, účastníci „zvenčí“ navštěvovali skupiny i mužské i ženské. Společným tématem klientů byla zkušenost se závislostí, i když různého druhu. Přicházeli lidé s prožitým traumatem, mnohdy opakovanými pokusy o změnu, řešení, s rozbitým rodinným zázemím. V daném období spolu sdíleli pobyt v léčebné komunitě, přicházeli a odcházeli spolu, měli společné zážitky a čekaly je další interakce i po ukončení skupiny. Jejich účast na skupině byla fakultativně dobrovolná, motivace k účasti mohla být rozdílná. Primárním cílem je léčba, tedy práce na zvládnutí závislosti. V danou chvíli hrála roli i povinnost účastnit se některých z nabízených léčebných programů. V motivacích se vyskytla i zvědavost – zážitky ostatních z předchozích skupin hagioterapie, setkání v kostele, práce s Biblií (pro některé poprvé). Při opakované účasti na skupině je to i potřeba setkat se s provokujícími tématy, sdělit svůj pohled či zkušenost, konfrontovat se znovu s terapeutem, který se minule něčeho dotknul.

Začátek a doba trvání je vždy stejná, daná rozvrhem nemocnice. Běžná skupina mužů probíhala v čase od deseti hodin do tři čtvrtě na dvanáct dopoledne, ženy se scházely od tři čtvrtě na jednu do půl třetí po obědě. Terapeut přivítal členy skupin

před kostelem léčebny, společně jsme se přemístili do terapeutické místnosti v patře budovy. Pro vlastní práci se vytváří kruh židlí tak, aby lidé seděli poměrně blízko sebe, aby byli v přímém kontaktu. Je tak snazší opustit svoji „ochrannou bublinu“ a nechat působit proces terapie. Uprostřed je na stolečku umístěna svíčka, jejímž teplem se taví voňavé kadidlo, a okolo ní jsou rozmístěny skleněné kuličky coby symboly perel. Na úvod setkání každý postupně řekne své křestní jméno, terapeut je znovu všechny opakuje, všichni se jimi budou oslovovat. Je nabídnuto po dobu práce tykání. Prvním prvkem je diskuse nad „**domácím úkolem**“ – zadaným tématem z minulého setkání. Výjimečně se zadává až nyní, na začátku setkání. Jedná se o problém, větu, otázku na osobní téma, postoj, zážitek. Tím se postupně vytváří prostor komunikace, sdílení, členové jsou vtahováni k otevřenosti a konkrétnímu vyjádření vlastního názoru, vytváří se společenství. Terapeut také získává první zprávu o fungování jednotlivých klientů i o skupině jako celku. Často jsou otázky vybírány z knihy Petra Bakaláře: *Knihy otázek : kniha, která zpříjemní čekání* (Portál, 2001).

Oblastmi úvodního tématu bývají:

-*Mužsko-ženské vztahy* („Čeho si muži nejvíc cení na ženách a čeho ženy na mužích?“, „Co závidíte příslušníkům opačného pohlaví?“, „Co by měl mít muž mých snů (žena mých snů) v nákupním vozíku hypermarketu?“, „Kdy jsem s nějakou cizí ženou (mužem) strávil noc, aniž jste s ní spal?“)

-*Náboženství a víra v Boha* („Kdy se mi naposled chtělo nejvíc věřit v Boha?“, „Pokud existuje Bůh, přál bych si, aby byl spravedlivý?“, „Bůh a Ďábel se přou o moji duši. Čím proti sobě argumentují?“, „Kdyby existoval Bůh a mohli byste mu napsat dopis, o čem by ten dopis byl?“)

-*Etická dilemata* („Za co bych dokázal obětovat svůj život?“, „Když potkám žebráka, tak... (co udělám)?“, „Jak velká by musela být nalezená suma, abych ji nevrátil?“)

-*Smysl života* („Pokud existuje nějaký úkol, který mám ve svém životě vykonat, co by to mohlo být?, „Kdybych měl nyní zemřít, o čem ve svém životě bych mohl říci: „Kvůli tomuto stálo za to žít“?“, „Kdybych mohl vrátit jediný okamžik svého života,

oč by šlo?“ „Kdyby se mně zjevil anděl a slíbil by mně splnit jedno přání, které by to bylo?“)

-*Smrt a konečnost života* („Napište svůj epitaf“, „Co budete muset ještě udělat, abyste mohl v klidu zemřít?“ „Kdybych bušil na nebeskou bránu, co bych uvedl jako důvod, že mě tam mají vzít?“ „Kdybych musel hrát o svůj život, jakou hru bych zvolil?“)

-*Já jako viník* („Mé největší životní podrazy“, „Čeho ve svém životě nejvíce lituji“, „Napsat si tu věc, o níž vím, že bych se hanbou propadl, kdyby se zveřejnila“, „Komu se nemůžete podívat do očí?“) U těchto témat terapeut vyzve klienty, aby odpověď napsali na malý papír, přeložili a posléze na určeném místě společně papíry spálí. Nenastává tak veřejné odhalení odpovědi.

-*Já jako oběť* („Čím se na mně podepsali moji rodiče?“ „Komu jsem ve svém životě nedokázal odpustit?“)

-*Paradoxy* („Komu byste připravili skvělou náladu svým neštěstím?“ „Kterého dobrého skutku litujete?“)

Nyní začíná vlastní práce s biblickým příběhem. V připravených knihách se nalistuje aktuální příběh a upřesní se rozsah čteného textu. Terapeut zdůrazní potřebu odvahy k **ponoření se** do vlastních hlubin a paralelu s lovci perel, kteří musí také vše, co je zakrývá, odložit a aktivně směřovat do neznáma. Připomíná také křesťanské kořeny naší civilizace navozující legitimnost Bible coby zrcadla našich životů. Poté je některý z účastníků vyzván, aby příběh **přečetl**. Terapeut doplňuje informace důležité k pochopení příběhu případně jeho kontextu – historická fakta, zvláštnosti jazykového vyjadřování v původně hebrejském či řeckém textu, události předcházející či navazující na řešenou zápletku. **Realie** kromě racionálního uchopení děje vytvářejí zakotvující piloty naší psychiky, příběh se stává hmatatelným, opravdovým, pevným, unese stavbu našich prožitků. Potom další člen skupiny přečte příběh podruhé. Nyní je čas na případné **dotazy** ohledně srozumitelnosti textu.

Následuje řízená **imaginace** – terapeut čte příběh potřetí, skupina v relaxované poloze poslouchá a snaží se do příběhu vstoupit obrazem, emocemi, smyslovými prožitky – podle svých možností. Potom jsou všichni vyzváni k návratu do tohoto místa a času, ke koncentraci na další práci s příběhem. Dalším krokem je čas na individuální **tichou práci** s textem a jeho obsahem, vždy přesně pět minut.

Po jejich uplynutí terapeut ukončí tichou část a připraví dřevěný meč. To je označení a hmatatelná podpora osoby, která má v danou chvíli hlavní slovo. Terapeut začíná štafetu vyjádření a vyslovení **hlavních emocí**, které příběh vyvolal. Tady mívají členové ostrých skupin nezdárka problém, své emoce nejsou zvyklí vnímat, necítí je. Často se zadaným úkolem bojují, snaží se zůstat v pozici člověka, kterému příběh nic neříká, netýká se ho, žádné emoce v něm nevyvolává. Terapeut se snaží dovézt klienta k chycení alespoň jedné emoce. Pomůckou může být rada představit si daný příběh jako sen, ze kterého se člověk právě probudil a cítí, co v něm sen vyvolal. Po vyjádření všech ze skupiny následuje kolečko sdělení toho, co v tom příběhu provokuje, co čtenáře štvalo. Tato stenizující emoce je čitelná téměř pro každého, s vyjádřením nebývá problém. Překvapením může být odlišné až protichůdné vnímání zápletky a jednajících postav každým ze členů skupiny. Vzniká tak často tlak z potřeby vyjádřit svůj náhled k řešenému a po dokončení kolečka naštvání už někdo dostává meč a tudíž prostor ke sdělení svého prožívání. Ostatní se snaží poslouchat a vnímat, mohou ale do hovoru vstupovat, ptát se, nesouhlasit, podílet se na hledání dalších okolností a významů.

Terapeut skupinu řídí, usměrňuje dění tak, aby nedocházelo k osobním útokům, znevážení názoru, ale zároveň ani k útěku od těžšího tématu jeho bagatelizací, či zesměšněním. Podle konkrétního příběhu a skupinové situace zařazuje případně terapeutické **techniky** - přehrání rozhovoru nebo události, „sochání“ situace, vytváření emocionálního filmu postav a jiné. Vede členy skupiny k přímému vzájemnému oslovování a sdělování zpětné vazby. Provokuje váhající, aby se nechali vtáhnout do prožívání, vůči kterému jsou v odporu. V případě, že se klientovi vynoří traumatická zkušenost, snaží se ho bolestivou situací provést a „přenálepkovat“ vzpomínku tak, aby klient mohl jít dál. Vzájemné sdělení dodává naději, uvědomění si toho, že moje utrpení není izolované, že i ostatní mají obtíže, může pomoci opustit slepou uličku beznaděje.

Homogenita problému závislosti přináší společné téma, tajemství, které může být odkryto a které není jiným dostupné. „V této části terapie se pracuje s metodou znejistění pozic, je zde podporována názorová pluralita a také hluboké noření se do autenticity vlastních výpovědí. Klade se důraz na vyjadřování hodnotících soudů a postojů“ (Racková 2016)

Zhruba dvacet minut před koncem skupiny terapeut vyzve klienty, aby se každý sám za sebe zamyslel nad tím, o co je po prožitém setkání bohatší, co jej oslovilo, překvapilo, nad čím bude ještě přemýšlet. Jeden po druhém svoji „perlu“ sdělí nahlas, ostatní již do projevu nezasahují, s výjimkou terapeuta, který sdělení případně ošetří, uhladí či naopak vyjasní - „vyleští perlu“.

„Jde o závěrečnou, ale velmi podstatnou část setkání. Účastníci jsou vybízeni k opuštění konfrontačního pole, terapeut oceňuje aktivitu, s kterou účastníci vstupovali do vzájemného sdílení a výměn, a vede účastníky k tomu, aby opět zaměřili svoji pozornost k sobě. Podívali se do svého nitra a zkusili formulovat nejdůležitější oslovení či obohacení, jichž se jim v průběhu skupiny dostalo (*„nyní jsme dvě hodiny usilovně pracovali, lovili jsme vzácné perly, ukažme si nejvzácnější, kterou jsme pro sebe získali“*). Tím se uzavírá terapeutický tvar, znovu se skupiny vrací ke svému začátku a hledá posun ve svém uvědomění a prožívání.“ (Remeš, 2016)

Poté se domluví téma - „domácí úkol“ - pro začátek příští skupiny. Setkání se **zakončuje** společným držením za ruce a terapeut vyslovuje přání pro všechny zúčastněné do dalšího života, které je inspirované obsahem skupinového setkání. Následně se skupina rozchází.

Při mých prvních účastech na ostrých skupinách jsem bojovala se začleněním. V první řadě vůbec být v blízkém kontaktu s ostatními. Tím, že se jednalo o skupiny mužů, byly mé obavy ještě výraznější. Nebylo mi příjemné mít židli v úrovni ostatních. Během skupiny jsem se musela aspoň o kousek odsouvat směrem ven, abych se necítila svázaná. Terapeut mě často vyzval, abych se posunula zpět do kruhu, ale stejně jsem to neunesla na dlouho. Měla jsem velkou potřebu individuálního prostoru a nedotknutelnosti. Kontakt těsně nablízko mě znervózňoval, rušil, nutil sledovat

rozpoložení sousedů, kteří mohli nějak reagovat. Začlenění do skupiny dospělých mužů pro mě byl velký přínos v možnosti sdílet jejich prožívání, které pro mne bylo mnohdy překvapující. Vzhledem ke svým bolestným zkušenostem se vztahy s muži jsem si vytvořila poměrně rigidní představu o typickém muži a nebyla jsem ochotna uvažovat o tom, že tato nemusí být správná a už vůbec ne univerzální. Setkání s prožíváním, citlivostí a mnohými zraněními přítomných mužů je pro mě velmi cenné. Myslím, že i pro skupinu mužů bylo obohacením slyšet vnímání a zkušenost ženy.

Při pravidelné účasti na skupině jsem postupně cítila sounáležitost a menší odstup z mé strany. Když jsem byla hostem na mužské skupině po asi dvouleté přestávce, uvědomila jsem si silnou úzkost v okamžiku příchodu skupiny mužů. Do příchodu terapeuta jsem cítila velkou nejistotu. A během práce s příběhem jsem prožila velkou změnu. Najednou jsem nevnímala soudržnou skupinu mužů, ale jednotlivé osoby s různým životním příběhem a poctivou snahou o poznání vnitřních i vnějších vlivů na jejich život. A neměla jsem problém se s nimi sdílet. Ani v případě přítomnosti klientů, kteří ve mně z počátku budili strach svým projevem, jsem se nesečkala s žádnou krizovou situací. Průběh skupin a předkládaná témata volají klienty k účasti a konfrontaci s prožitým a prožívaným.

B/ „Výcviková skupina“

Od podzimu 2010 se pravidelně účastním hagioterapie v podobě cvičných skupin. Jedná se o bloky osmi setkání v dvoutýdenních intervalech. Koná se ve stejných prostorách jako léčebné skupiny – v terapeutické místnosti v patře kostela sv. Václava v Psychiatrické léčebně Bohnice. Do jednotlivých běhů se účastníci samostatně přihlašují po dohodě s lektorem. Skupin se účastní lidé s velmi rozličnými životními zkušenostmi, věkem, zralostí. Ve skupině jsou muži i ženy, lidé různého věku, vzdělání i profese. Složení skupiny se během jednoho běhu nemění, kromě absencí je její velikost stejná, obvykle 8-13 frekventantů. Sjednocující je zájem o hagioterapii – tedy o psychologii, psychoterapii, sebepoznání, porozumění ostatním, setkání se s existenciálními otázkami. Většina účastníků se na začátku nezná, v průběhu delšího

času se vytvářejí přátelské vztahy. Po ukončení jednotlivých skupin se frekventanti rozcházejí a až na výjimky se v běžném životě nepotkávají.

Vstupní motivací účastníků je setkání se s hagioterapií, snaha přiblížit se porozumění svým motivacím a prožitkům, stejně jako poznávání prožitků a hodnot druhých lidí a jejich rozmanitosti. Podněcující je konfrontace s existenciálními tématy, která se v běžném životě často tabuizují. Důležitou zkušeností je prožitek dynamiky skupinové práce, setkání se s lidmi, sdílení se. Někteří frekventanti pracují jako psychoterapeuti a skupiny hagioterapie jim přinášejí další vzdělání, zkušenost a inspiraci pro jejich práci.

Vlastní průběh se částečně liší od terapeutické skupiny. Začátek je v pravidelnou dobu, dle úvodní dohody, délka setkání se někdy lehce liší, jestliže je to pro práci ve skupině nezbytné nebo přínosné. První hodinu je přednáška s diskusí z oboru psychologie, psychoterapie, teologie či sociologie. Následuje přestávka, možnost občerstvení, volné komunikace. Na ni navazuje vlastní hagioterapeutická skupina, která trvá zpravidla 90 minut. V úvodu nebývá řešen „domácí úkol“, začíná se úvodní formulí o odvaze a lovcích perel. Další průběh je identický s ostrou skupinou, s výjimkou akcentace problémů se závislostmi, pokud nejsou pro některého účastníka aktuální. S pokračujícím kurzem se účastníci více poznávají, je možné navzájem se upozornit na podobnost či rozporuplnost momentálního postoje se situací z předchozích setkání. Postupně se každý člen skupiny objevuje v širším kontextu svého zázemí a osobní historie a řešená témata se mohou dostat do větší hloubky tak, jak to každý cítí bezpečně.

Po závěrečném propojení rukou se uklízejí Bible a následně celá přednášková místnost a přitom probíhá poslední sdílení dojmů z prožité skupiny. Ve dveřích kostela lektor všem jednotlivě podává ruku a frekventanti se rozcházejí.

Účast na výcvikových skupinách mi přináší příležitost k uspořádání svých prožitých událostí a velkou měrou jako inspirace k řešení aktuálních otázek ve vlastním životě. Vnímám možnost konfrontovat se s bazálně lidskými otázkami a problémy jako

terapeutickou. Skupina je složená dost rozmanitě, takže škála témat, prostředí, algoritmů řešení a prožívání je veliká a obohacující pro všechny.

C/ „Plavba“

V září 2015 jsem se zúčastnila osmidenní akce nazvané „*První hagioplavba*“. Jednalo se o pobyt na jachtě plující po Středozezemním moři s plánovanými psychoterapeutickými sezeními formou hagioterapie. Společenství se začalo utvářet již během plánování, uskutečnila se tři setkání v Praze a probíhaly komunikace prostřednictvím e-mailů. Také zhruba dvanáctihodinová cesta z Prahy do chorvatského přístavu Sukošan, kterou jsme absolvovali ve dvou automobilech, již přinesla společné prožitky.

Co se týče průběhu hagioterapeutických skupin, jejich složení na rozdíl od terapeutických bylo stálé, z technických důvodů se výjimečně někdo nezúčastnil. Počet byl tedy 10 lidí, různého věku i profese, šest žen a čtyři muži. Účastníci plavby byli všichni absolventi výcvikových skupin hagioterapie, i když v různém počtu hodin, respektive běhů. Výrazným faktorem byl nepřetržitý společný pobyt, během šesti dnů jsme opustili loď dvakrát na dvě hodiny. Vytvořili jsme relativně izolovaný (s výjimkou mobilního připojení a vysílačky) sociální mikrosvět, ve kterém se mohly zobrazovat vzorce chování jednotlivých členů intenzivněji než při klasických skupinách. Po skončení skupiny jsme se nerozcházelí, naopak jsme byli jeden na druhém značně závislí a řešili jsme společně běžné situace i nečekané události.

Hagioterapie byla stěžejním obsahem plavby, v očekáváních převažovala zkušenost sama se sebou, konfrontace s hlubokými tématy, pochopení odlišností v prožitcích a reakcích druhých, potřeba vytvořit si náhled na svoji životní situace s odstupem od ní. Nevšednost této podoby skupiny oslovila zcela jistě i naši touhu po dobrodružství, poznávání nového. V mnoha ohledech to byla výzva k překonávání sám sebe, svých možností a zaběhlých zvyků. Ve svébytné podobě se vlastně jednalo i o dovolenou, odpočinek od zaměstnání a každodennosti, od nejbližších lidí.

Začátek, délka a průběh vlastních skupin byly téměř vždy jiné, dle situace na lodi. Zapojovali jsme se do manipulace s lodí, časový rozvrh značně určovaly povětrnostní podmínky, možnosti kotvení a technické možnosti lodi. Uspořádání nebylo v pravidelném kruhu, jak je obvyklé u ostrých a výcvikových skupin, ale podle daných možností v minimálním prostoru co nejbliže sobě navzájem. Plánovaná i neplánovaná přerušování práce skupiny většinou vzbuzovala touhu poprat se s příběhem, proniknout do něho, rozebrat ho i přes komplikace. V situaci, kdy na hagiogrupinu vyšel čas pozdě večer, po únavném dni a pozdní večeři, jsme ospalost zaháněli urputným rozhodnutím vytrvat v naplánovaném programu. A to byl další ze sbližujících momentů.

Moje vlastní prožívání příběhů, které jsem kromě jednoho již předtím znala, bylo poměrně rozdílné od běžných skupin. Dostatkem času, hmatatelnou přítomností jevů z příběhu (moře, loď, slunce, nejistota při větru...) se mi do příběhů vstupovalo snadněji, rychleji a věrohodněji. Opakovaně jsem prožila pocit, že můj životní prožitek a biblický příběh jdou na sebe přiložit jako šablona a prohlédnout si jej tak. Myslím, že to byla moje nejkompexnější identifikace ze všech prožitých skupin. To však kontrastovalo s mnohem menším vzájemným sdílením. Špatná slyšitelnost vlivem větru a hluku nás trochu od sebe izolovalo. Také jsem pocítovala jakousi opatrnost z toho, že vyčtené s námi zůstane i po skončení skupiny – při práci, jídle, zábavě. Vnímala jsem u sebe i u druhých menší touhu sdělovat své prožitky i vyjadřovat se ke sdělením druhých, příliš je hodnotit.

Rozhodnutí zúčastnit se této akce bylo pro mě samotnou velkým překvapením. Neodpovídalo ani trochu mému přirozenému nastavení. Pouze pozitivní zkušenost se skupinami hagioterapie byla pro mě výzvou k novému zážitku. Faktory izolace od okolního světa, omezený prostor k pohybu, neustálé interakce s druhými lidmi, odevzdanost povětrnostním podmínkám, neznalost situace na plachetnici, obavy ze zdravotních komplikací, sdílení veškeré intimity, zásob potravin i vody atd. stály v rozhodování zcela proti mé účasti. Absolvováním plavby jsem prožila korektivní zkušenost s akceptováním odlišného nastavení při běžných každodenních situacích, přizpůsobováním se druhým při pohybu v prostoru, využívání prostředků, denního rozvrhu, vrženost do podmínek počasí v mnohem větší míře než jsem zvyklá, nutná

kooperace při různých úkonech atd. Po prvním dni jsem pociťovala značnou tenzi ze všudypřítomné interakce s druhými osobami. Sedla jsem si na bok lodi a hleděla do vody, vnímajíc pravidelný pohyb, sluneční svit a stabilitu obzoru. Setrvala jsem tak asi hodinu a půl a úzkost se snížila na minimum. Od dalšího dne probíhaly řízené chvíle ústraní – silentia, kdy komunikace probíhala jenom v nutných situacích. Toto opatření, které mě vedlo k pobývání s příběhem, ale také k prožitku splnutí s přítomnými přírodními živly, naplnilo dostatečně moji potřebu občasné izolace od druhých lidí. Překvapivě jsem pak ve volných chvílích vyhledávala přítomnost přátel, cítila jsem jako ochuzující představu odejít si číst, kreslit, odpočívat, když mohu být s druhými. To je pro mne skutečně největší perlou, ne však jedinou.

Tímto způsobem společně prožitých osm dní s deseti příběhy z bible zanechalo ve všech účastnících silnou stopu. I po návratu domů jsme prožívali semknutost, potřebu sdílení a touhu po dalších setkáních. Uskutečnilo se jich několik v průběhu následných pěti měsíců.

IV. „ZOBRAZENÍ ZMĚNY V MÉM OSOBNÍM ŽIVOTĚ NA PROJEKČNÍM PLÁTNĚ BIBLICKÉHO PŘÍBĚHU“

Jak z výše napsaného vyplývá, s hagioterapií se setkávám mnoho let a během této doby se nemálo změnila moje životní situace, a to jak objektivně, tak v mém vnitřním prožívání. U různých příběhů, zpracovávaných na skupinách, jsem se často cítila oslovena jinými okamžiky, než při předchozím setkání s tímtož textem. U příběhu o Rút, Noemi a Bóazovi jsem si však všimla, že moje vnímání postav, jejich jednání a komunikace je výrazně jiná. Pokusím se zasadit své prožitky do kontextu aktuálního života v té době.

Jednalo se o tentýž biblický text zpracovávaný hagioterapeutickou skupinou. První se uskutečnila při cvičné skupině na podzim roku 2010, druhé setkání proběhlo o rok a půl později, na jaře 2012, třetí v roce 2013 a čtvrtou práci s tímtož příběhem jsem absolvovala v září 2015 při plavbě na jachtě.

Přesný text popisovaného příběhu nyní uvedu:

Rút 3

1 Potom jí její tchyně Noemi řekla: „Neměla bych ti, má dcero, vyhledat odpočínutí, aby ti bylo dobře? 2 Hleď, což není Bóaz, s jehož děvečkami jsi byla, náš příbuzný? Právě dnes v noci bude na humně převívat ječmen. 3 Umyj se, potři se mastí, přehod' si plášť a sejdi na humno. Nedej se však tomu muži poznat, dokud nedojí a nedopije. 4 Až si lehne a ty zjistíš, kde leží, půjdeš, odkryješ mu plášť v nohách a lehneš si tam. On ti pak poví, co máš učinit.“ 5 Odpověděla jí: „Vykonám všechno, co mi říkáš.“

6 Sešla na humno a udělala všechno, jak jí tchyně přikázala. 7 Bóaz se najedl, napil a byl dobré mysli. Pak si šel lehnout na kraj hromady obilí. Ona se přikradla, odkryla mu plášť v nohách a lehla si. 8 O půlnoci se ten muž vyděsil, trhl sebou a vidí – v nohách mu leží žena. 9 Otázal se: „Kdo jsi?“ Odpověděla: „Jsem Rút, tvá služebnice. Rozprostři nad svou služebnicí křídlo svého pláště, vždyť jsi zastánce.“ 10 Nato jí řekl: „Požehnána buď od Hospodina, má dcero. Projevila jsi teď větší oddanost než

dříve, že nechodíš za mládenci, ani nuznými ani bohatými. [11](#) Už se neboj, má dcero! Udělám pro tebe všechno, oč si říkáš. Všechnen můj lid v bráně ví, že jsi žena znamenitá. [12](#) Ano, jsem vskutku váš zastánce. Je však ještě jiný zastánce, bližší příbuzný než já. [13](#) Zůstaň tu přes noc. Ráno, bude-li on chtít, dobrá, at' se tě zastane; nebude-li ochoten být ti zastáncem, zastanu se tě sám, jakože živ je Hospodin. Spi klidně až do rána.“

[14](#) Tak spala u jeho nohou až do rána. Ale vstala dříve, než by kdo mohl poznat druhého, protože Bóaz řekl: „Jen at' se nikdo nedoví, že přišla na humno žena.“

[15](#) A dodal: „Podej mi loktuši, co máš na sobě, a nastav ji.“ Když ji nastavila, odměřil jí šest měř ječmene a vložil na ni. Pak odešel do města [16](#) a ona odešla k tchyni. Ta se otázala: „S jakou přicházíš, má dcero?“ I vyprávěla jí všechno, jak s ní ten muž jednal.

[17](#) A dodala: „Těchto šest měř ječmene mi dal on. Řekl totiž: Nesmíš přijít ke své tchyni s prázdnou.“ [18](#) Noemi jí pravila: „Jen vyčkej, má dcero, a poznáš, jak to dopadne. Ten muž si nedá pokoj a dovede tu záležitost ke konci ještě dnes.“

Rút 4

[1](#) Bóaz vystoupil k bráně a posadil se tam. Tu šel kolem zastánce, o němž Bóaz mluvil. Vybídl ho: „Člověče, zastav se a posad' se tu.“ A on se zastavil a posadil se. [2](#) Bóaz pak vybral deset mužů z městských starších a požádal je: „Zasedněte zde.“ A oni zasedli. [3](#) Zastánci pak řekl: „Noemi, která se vrátila z Moábských polí, chce prodat díl pole, který patřil našemu bratru Elímelekovi. [4](#) Řekl jsem si, že ti to dám na vědomí a vybídnu tě, abys jej koupil v přítomnosti těch, kteří tu zasedají, před staršími mého lidu. Chceš-li použít svého práva k vykoupení, tedy jej vykup, nechceš-li, oznam mi to. Vím, že kromě tebe není bližšího zastánce. Já jsem po tobě.“ On odpověděl: „Vykoupím jej.“ [5](#) Bóaz řekl: „V den, kdy koupíš od Noemi pole, kupuješ je i od moábské Rút, ženy po zemřelém, se závazkem zachovat jméno zemřelého v jeho dědictví.“ [6](#) Tu řekl zastánce: „Nemohu je vykoupit pro sebe, aniž bych zničil vlastní dědictví. Použij pro sebe mého výkupního práva; já vykoupit nemohu.“

[13](#) I vzal si Bóaz Rút a stala se jeho ženou. Vešel k ní a Hospodin jí dopřál, že otěhotněla a porodila syna. [14](#) Tu řekly ženy Noemi: „Požehnán bud' Hospodin,

který tě odedneška nenechává bez zastánce, jehož jméno se bude ozývat v Izraeli. [15](#) On ti vrátí smysl života, bude o tebe ve stáří pečovat. Vždyť jej porodila tvá snacha, která tě tolik miluje. Ta je pro tebe lepší než sedm synů.“ [16](#) Noemi vzala dítě, položila si je na klín a stala se mu chůvou. [17](#) Sousedky mu daly jméno. Řekly: „Noemi se narodil syn“, a pojmenovaly jej Obéd (to je Ctitel [Hospodinův]). To je otec Jišaje, otce Davidova. (Ekumenický překlad Bible)

A/ Podzim 2010

Jak jsem již uvedla, poprvé jsem se s příběhem setkala při cvičné skupině na podzim 2010. Pro smysluplnost popisu mé práce s příběhem potřebuji uvést základní údaje o mé tehdejší životní situaci. Pět let před touto skupinou jsem utekla z manželství, které několik let provázelo domácí násilí ze strany mého manžela. Schovávala jsem se se svými dvěma dětmi, šestiletým synem a sedmiletou dcerou. Velmi dlouho trvalo, než se situace ustálila, stalo se hodně neblahých situací, jednání, vyšetřování, byli jsme pod velkým tlakem. Nebylo jednoduché ani komunikovat s úřady a soudy, využívali jsme několik organizací, které pomáhají dětem a rodinám v nouzi. I kontakty s rodinou manžela byly velmi zraňující pro mne i pro děti. V době probírání příběhu jsem měla děti ve vlastní péči a útoky ze strany otce dětí postupně klesaly na četnosti i intenzitě.

Při prvním setkání s příběhem jsem pocítila silné naštvání až vztek. Vztek jsem měla rozhodně na Noemi. Noemi jsem vnímala jako silně manipulující ženu, která sleduje vlastní zájem – zajistit si existenční zázemí do budoucna. Rychle se zorientovala v situaci, kdy Bóaz projevil zájem či shovívavost k mladé ženě paběrkující na jeho poli. Jakožto domorodá věděla, že je šance jej získat jako živitele skrz mladou Rút. Medově jí nabízí, že se jí postará o ulehčení těžkého života. Poněkud kuplířsky ji posílá za hospodářem ještě s radou, aby počkala, až bude unavený po celém dni práce a navíc podnapilý. Potom se mu má nabídnout a zcela oddat, bez ohledu na to, co asi bude prožívat...

Jak to bylo o mne? Proč jsem ji tak těžce odsuzovala? Po své svatbě jsem výrazně opustila svoji rodinu. Byla jsem okouzlena rodinou mého snoubence, později manžela. Stejně jako Rút opustila svoji zem a následovala Noemi, tak jsem se upnula na svoji tchýni, se kterou jsem posléze i sdílela rodinný dům. Obdivovala jsem její pracovitost a hlavně pro mě byla průvodkyní v novém světě, který jsem neznala, ve světě věřících. Já jsem vyrostla v ateistické rodině, krátce před svatbou jsem přijala křest a o věřících jsem měla nerealisticky pozitivní představy. Moje sblížení vyvrcholilo tím, že jsem ji požádala o přítomnost při mém porodu.

To, že mezi mojí tchýní a jejím synem bylo neběžné pouto, které mě znemožňovalo být v roli partnerky, jsem neviděla. Tchýni jsem postupně poznávala jako silně manipulující, cílevědomou a leckdy krutou. Ve svých záměrech bývala zaslepená, přesvědčená o svých dobrých úmyslech. Takže se mi do postavy Noemi krásně prokopírovala. Její ataky směrem k mým dětem, aby je přesvědčila o tom, že „...mě sice mají rády, ale že nerozumí tomu, že jsem zlá a nemocná“, ubližovaly samozřejmě v první řadě jim. A to nedokázala vidět, cítit, ovládnout se. Když jsem ještě před prvním útekem z domova, který se nezdařil, zkoušela navázat s rodiči manžela komunikaci o alkoholismu a abúzu hypnotik jejich syna, který nás všechny ohrožoval, byla jsem za jediný problém označena já. Nejsem zřejmě dobrá manželka a doháním tím tak svého muže k tomu, aby svůj žal řešil občasným napitím. V tom vidím také jejich snahu ochránit svůj obraz dobrého a milovaného syna, což vyžadovalo vypovězení empatie k jeho ženě i dětem a popírání evidentních problémů (opakovaně se na ně obraceli lidé, které jejich syn podvedl v podnikání). Stejně tak jsem cítila, že Noemi neřešila, co bude Rút prožívat během onoho večera, jakou oběť pro naplnění snu své tchýně bude muset přinést. Do představy noci s opilým mužem jsem nebyla vůbec schopná se ponořit, to pro mne byla zraňující, ponižující až démonicky zúzkostňující scéna.

B/ Jaro 2012

Druhé setkání s Noemi, Rút a Bóazem jsem prožila při ostré skupině na jaře 2012. Tentokrát jsem největší hněv prožívala v závěru příběhu, kdy je novorozený syn fyzicky i sociálně matce odebrán a je vydáván za syna její tchýně. Křestní jméno mu vybere komunita a využitá Rút je definitivně odsunuta na druhou kolej. Prožila jsem několik vteřin „zmrazení“. Najednou se mi zjevilo, že mi mého syna pojmenovala tchýně. Ne tedy na přímo. V rodině mého tchána bylo mnoho generací zvykem, že prvorozený syn dostal jméno po svém otci. Jsou na to náležitě pyšní. Jenže můj manžel je sice prvorozený syn svého otce, ale až z druhého manželství, jeho otec již dva syny měl. Tato situace byla v přísně katolických rodinách problém, takže v mém manželovi byla velká potřeba si svoji legitimitu dokázat tím, že svého syna pojmenuje po sobě a založí si tak „svoji rodovou posloupnost“. Ne, že by se mi jeho jméno nelíbilo, ale toužila jsem pojmenovat svého syna jinak a sama. Nedokázala jsem však nevyhovět. Brala jsem to vždycky jako takovou drobnou neshodu mezi mnou a manželem. A při čtení příběhu mi to došlo – jméno mého manžela vymyslela moje tchýně, takže i mého syna pojmenovala moje tchýně. A potom pomáhala svému synovi, aby mi ho sebrala! (To byla manželova neúčinnější páka, jak mě držet v manželství, že mě připraví o děti. Držel mě ve značné izolaci od lidí, peněz, telefonů, počítačů...) Manžel mi také „sliboval“, že mě „dostane do blázince“ – takže odstraní, stejně jako závěr příběhu už není o Rút.

Bóaze jsem ani moc neřešila. Byla jsem v takovém nastavení, že jsem se vztahovala k mužům poměrně generalizovaně. Zároveň jsem se jich hodně bála, zároveň jsem jimi velmi pohrdala. Takže, co se vlastně od Bóaze, jakožto muže, dá čekat. Nakonec jsem Bóaze tehdy vnímala poměrně pozitivně. Četla jsem jeho jednání jako ohleduplné k Rút a s čistým úmyslem najít právně co nejčistší řešení. Posílá ji pryč, aby ji nikdo neviděl a nepomluvil. Zato druhý zastávce by rád získal majetek. Ale jakmile zjistí, že by to přineslo též závazky a povinnosti, dává ruce pryč. Nejvíce obdivu jsem Bóazovi přisoudila za to, že je ochoten jít do role, kdy jeho děti neponesou jeho jméno, právně nebudou jeho. A on přitom všechnen majetek bude pouze spravovat

do jejich dospělosti. Obecně vnímám u mužů touhu po zachování identity svého rodu jako velmi silnou. Včetně v současné době velmi rozšířeného sepisování rodokmenů. A on zřejmě toužil po rodinném životě či po samotné Rút tak mohutně, že tuto potřebu zanechání viditelné stopy ve společnosti odložil stranou. V protikladu k němu se mi jevil „jiný zastánce“ jako bezcitný ziskuchtivý člověk, která by rád získal majetek, ale závazky neměl. Myšlenky mě vedly i k otázce dnešních neúplných rodin. Partneři často vůbec nevstupují do manželství, nebo se později rozcházejí a zakládají další vztahy. Situace, kdy manželé a jejich děti nesou společné jméno, respektive příjmení, není samozřejmostí. Možná ani není převládající. Když nabylo právní moc moje rozhodnutí o rozvodu manželství, měla jsem možnost změnit si příjmení na původní, dívčí. Hodně jsem chtěla – manžel mi ublížil, zneužil mě všemi možnými způsoby, a já mám nosit jeho jméno, jeho přivlastňovací označení. Jenže s přejmenováním dětí by musel souhlasit i otec a to by v žádném případě nepřipustil. Dokážu se jmenovat jinak než moje děti? Není morální zradou nechat je s jejich jménem samotné? Neoznačuje společné příjmení i jakýsi tým, jednotu? Rozhodla jsem se jméno si neměnit, zůstat s nimi „v koalici“.

Kde se najednou vzala moje náklonnost k Bóazově jednání? Byla to moje snaha najít aspoň podobu jakéhosi pohádkového prince? Potřeba vyvážit můj odpor k mužům teoretickou možností existence takového, který by se mým negativním zkušenostem vymykal?

C/ Jaro 2013

Při čtení při výcvikové skupině na jaře 2013 jsem po přečtení příběhu byla rozmrzelá a našťvaná. Znovu jsem měla zlost na sousedky, ale silně jsem měla zlost na Bóaze. Jeho postavu jsem prožívala značně odlišně než posledně. Moje dnešní fantazie obsahovala představu zabezpečeného muže, kterému se mladá Rút líbí. Není ale ochoten, nebo schopen pro jejich sblížení nic udělat. I ona k němu vzhlíží s obdivem a asi i touhou. A tak na radu Noemi udělá první krok a přijde k němu. A on zareaguje naprosto racionálně, prakticky – dává pozor, aby je někdo neviděl, dává jí obživu

na mnoho dní, rozebírá situaci a hledá právníké náhledy na řešení, nechává pozdravovat tchýni. Rút, která je tam - přinejmenším psychicky - obnažená, dostane na záda obilí a je odeslána pryč.

Takhle viděná situace mě v tu chvíli ochromila. Žena toužící po náklonnosti, která otevřeně své city vyjeví, dostane studenou sprchu v podobě materiálního daru. Ona mu vleze nahá do postele a on jí naloží na záda 40 kilo obilí pro její tchýni. Bóaz ji opakovaně oslovuje „má dcero“, chová se učitelsky, studeně racionálně, povýšeně. Kontrast vyžádání si citů a získání materiálu mně paralyzoval. Nebylo pro mě vůbec lehké v tom, abych se zorientovala, co se to ve mně ozvalo. Těžce jsem přiznávala sama sobě, jak jsem se v tu chvíli v Rút poznala.

V mém životě se stále objevovaly nestandardní situace, byla jsem na děti sama, musela jsem nás žít. Otce dětí ani soudní procesy nepřinutily k řádnému placení výživného na děti ani k navrácení jejich věcí. A právě v zaměstnání se moje situace výrazně komplikovala, byla jsem pod velkou zátěží. Rozhodla jsem se proto uposlechnout doporučení lékařky a vyhledat psychoterapii. Na základě doporučení kamarádky jsem oslovila terapeuta a řadu měsíců jsem docházela na individuální terapii. Spolupráci s terapeutem- mužem jsem ze své strany ze začátku vnímala jako čirý masochismus, snažila jsem se držet si velký, ryze pracovní odstup. V době tohoto čtení příběhu o Noemi jsem ho však měla dost ráda. Jeho laskavý, ale pevný postoj zachovat hranice, byl pro mě těžký. Moje volání po jeho náklonnosti – to je přeci Rút. A jeho starost o moje dobro, ochranu a posilu (=obživu), to je Bóaz a jeho obilí. A já na konci psychoterapeutických sezení cítila tíhu čtyřiceti kil na zádech a odesílání za šera pryč – zpátky do života, který mě bolel. Vnímala jsem tento prožitek natolik intimně, že jsem jej skupině nevysvětlila. Sdílela jsem s nimi obraz odmítnuté ženy, která se „dává všanc“ a je „správně, vhodně, lege artis“ pro její vlastní dobro odmítnuta a spojila jsem ho s mým neurčitým prožitkem s nějakým mužem v minulosti.

D/ Podzim 2015

Při čtení na lodi v září 2015 jsem si příběh během imaginace a následné práce ve skupině prožila opět diametrálně odlišně. Celkové vyznění jsem popsala jako dobrodružné a radostné. Když jsem měla označit toho, kdo mě tam štve, byl to Bóaz. A ovšem opět komunita a susedky. Najednou jsem ale cítila obdiv k Noemi. V těžké životní situaci, kdy prožila hladomor a postupně ztratila muže a dva syny, není zlomená. Má velkou zodpovědnost za snachu, která se přes její doporučení rozhodla odejít z Moábu s ní do země, kterou nezná, nic nemá, nikdo ji nečeká. A Noemi citlivě hledá společensky únosný způsob, jak Bóaze popostrčit k tomu, po čem zřejmě sám touží. Využívá svých zkušeností a znalostí zvyků a právních náležitostí své země a zároveň nechává prostor pro zapojení se Bóaze.

Byla jsem sama překvapená, že na mě příběh působí tak odlišně, než při někdejší čtení. Svoji identifikaci s Noemi jsem si vysvětlila prožíváním náročné pozice v rodině, kde mi dorůstají děti postupně k dospělosti a já se cítím být zodpovědná za jejich nasměrování do samostatného života. Tolik věcí neznají, nebo jenom teoreticky, jak snadno mohou být obětí podvodů, zlých úmyslů. Víím, že budou dělat chyby, že je nemůžu stále ochraňovat a vést. To by nechtěly, ani by to pro ně nebylo dobré. Ale když poznám, že někam směřují, mohu jim pomoci hledat možnou cestu. Víím, že ve skutečnosti si teď moc radit nenechají, ale to nezmenšuje můj prožitek tíhy zodpovědnosti za to, aby dobře vykročily. A zároveň abych byla schopná se i do budoucna postarat sama o sebe, abych si našla nové životní role nezávislé na dětech. Abych jednoho dne neprohlásila jejich děti (úspěchy, radosti...) za své.

V. ZÁVĚR

Záměrem mé práce byla jednak komparace osobních zkušeností s různými podobami hagioterapeutických skupin, jednak záznam sledování změny mého prožívání biblického příběhu v závislosti na změnách v osobním životě. Popisovala jsem zážitky z doby trvající téměř devět let. Jedná se o subjektivní prožitky, použila jsem i vlastní písemné záznamy. Shledala jsem svoje prožívání příběhu zpracovávaném při hagioterapeutické skupině jako silně vedené aktuální životní situací a náhledem na ni. Vnímala jsem to jako velmi přínosné, inspirující a terapeutické. Děkuji za tento dar.

Použité zdroje:

BIBLE, *písmo svaté Starého i Nového zákona* (včetně deuterokanonických knih) český ekumenický překlad. 6., přeprac. vyd., 4. vyd. v České biblické společnosti. Praha: Česká biblická společnost, 1985, 1007, 293 s. ISBN 80-858-1008-5.

REMEŠ, Prokop a HALAMOVI, Alena. *Nahá žena na střeše: Bible a psychoterapie*. 2., rozš. vyd. [Slapy]: Pompei, 2013. 212 s. ISBN 978-80-905580-0-7.

KRTEK, Arnošt *Hagioterapie a závislost na psychoaktivních látkách*, Praha 2013, Bakalářská práce PVŠPS

KRTEK, Arnošt. *Účinné faktory hagioterapie*. Praha, 2014. Diplomová práce. Pražská vysoká škola psychosociálních studií. Vedoucí práce MUDr. et Mgr. Prokop Remeš

KRATOCHVÍL, Stanislav. *Skupinová psychoterapie v praxi*. 2., dopl. vyd. Praha: Galén, ©2001. 285 s. ISBN 80-7262-096-7

REMEŠ, Prokop. *Hagioterapie. Společnost pro hagioterapii a pastorační medicínu* [online]. c2009-2012 [cit. 2017-01-17] Dostupné z: <http://hagioterapie.cz>.

RACKOVÁ, Barbora. *Hagioterapie a třinácté komnaty pracovníků pomáhajících profesí*, Praha 2016, Diplomová práce, Husitská teologická fakulta UK

Osobní písemné záznamy z přednášek MUDr. Prokopa Remeše na výcvikových skupinách v letech 2010-2017.